



Η ΗΘΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

**ΜΑΝΟΥΣΟΣ ΕΜΜ. ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ,
ΒΙΟΛΟΓΟΣ, PhD ΙΑΤΡΙΚΗΣ**

ΗΘΟΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

- Η επιστήμη επιτρέπει στον άνθρωπο πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες επέμβασης στο περιβάλλον του σε σχέση με τη σωματική του διάπλαση και ισχύ
- Σωκράτης: πρώτα πρέπει να ερευνήσουμε και να διορθώσουμε τον άνθρωπο και μετά εκείνος, να ασχοληθεί με τη μελέτη του κόσμου.
- Δηλαδή, ο άνθρωπος στην εποχή του ήταν ιταμός και κακός. Αποτέλεσμα? ΚΩΝΕΙΟ
- Η επιστήμη ήταν δυνητικά επικίνδυνη. Απόδειξη; η απειλή του πυρηνικού αφανισμού κατά τον Ψυχρό Πόλεμο

ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ-I

- «Το σύνολο αυτών που πρέπει να γίνονται».
- Επιβολή συμφωνημένης προσχηματικής ηθικής
 - Η Ηθική λέει τι πρέπει και τι δεν πρέπει να γίνεται, χωρίς συνεπαγωγές,
 - ο νόμος λέει τι δεν πρέπει να γίνεται, με συνεπαγωγή ποινής στη μη συμμόρφωση.
- Η Δεοντολογία φέρει το διττό κομμάτι της ηθικής («τι πρέπει» και «τι δεν πρέπει») αλλά το περιορίζει σε έκταση ώστε να του προσδώσει και την τιμωρητική διάσταση που ενέχει ο Νόμος.

ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ-II

- Η Δεοντολογία είναι ένα σύστημα επιβολής «εσωτερικό» από θεράποντες της επιστήμης/επαγγέλματος που αφορά και από νομικούς, όπως γίνεται στην περίπτωση του Νόμου.
- Μπορεί να ενσωματωθεί στην ρυθμιστική νομοθεσία, αλλά μπορεί και όχι.
- Σε περιπτώσεις εκτροπής οι κυρώσεις επιβάλλονται από επαγγελματικό όργανο και όχι από την τακτική δικαιοσύνη
 - αποσιώπηση και «συναδελφική αλληλεγγύη» Vs επαγγελματικές έχθρες και έριδες

ΟΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

- (α) Πώς διεξάγεται η επιστημονική έρευνα (β) ποιον σκοπό εξυπηρετεί.
 - σκοπός του ερευνητή
 - σκοπός του εργοδότη/χορηγού
 - σκοπός τρίτου χρήστη

(Α) ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-Ι.

- «Δεν πρέπει να βλάπτονται τα υποκείμενα της έρευνας»
- ΑΔΥΝΑΤΟ
- «Τα (πειραματο)ζώα χρήζουν ανθρώπινης μεταχείρισης»-ελαχιστοποίηση πόνου, απώλειας ζωής και υγείας αυτών (3R).
- Τι εστί «ελαχιστοποίηση» και ποιος την καθορίζει?

(Α) ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-II.

- Αρχή της ελάχιστης δυνατής οδύνης(διακήρυξη του Ελσίνκι)
- Δεοντολογία: ελαχιστοποίηση του αριθμού των ατόμων που υφίστανται προκλητή νόσο (φυσική ή ψυχική)
- Επιστήμη: η στατιστική ανάλυση για να την επιβεβαίωση μιας θεραπείας χρειάζεται το δυνατόν αυξημένους πληθυσμούς

(Α) ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-III.

- Τα πειράματα σε ανθρώπους απαγορεύονται.
- Οι κλινικές δοκιμές όχι.
- Οι κλινικές δοκιμές **είναι** πειράματα.
- Κάποιοι μετέχοντες εν γνώσει μας δεν λαμβάνουν την βέλτιστη περίθαλψη (placebo effect, mainstream regimen).
- Πώς πείθονται οι μετέχοντες στην κλινική δοκιμή?
- Μπορούν αν αντιληφθούν την «ενημέρωση» που τους παρέχεται προκειμένου να συναινέσουν?

(Α) ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-IV.

-Ebola 2014

- Πειραματικά φάρμακα δίνονται σε Αμερικανούς. Οι Αφρικανοί διαμαρτύρονται που δεν δίνονται και σε αυτούς
 - Όταν στο παρελθόν δίνονταν, πάλι διαμαρτύρονταν ότι τους έκαναν πειραματόζωα.
- FDA δεν θέλει εθελοντική λήψη πειραματικών φαρμάκων, γιατί έτσι δεν γίνονται κλινικές δοκιμές (επωφελείς για το σύνολο, αλλά όχι απαραίτητα για τον εθελοντή της νέας θεραπείας).

(B) ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-Ι

Αποδεκτοί σκοποί επιστήμονα

- η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων,
- η οικονομική ανάπτυξη (κατά τον 20^ο αιώνα λόγω της προσχηματικής ιδεαλιστικότητας),
- η προστασία του περιβάλλοντος (τέλη 20ού αι, με συζητήσιμο περιεχόμενο)
- κ.α.

(B) ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-II

«Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων»

- Ανθρωποκεντρικότητα, ανθρωπισμός
- Όχημα για αγριότητες έναντι «υπανθρώπων», άλλων μορφών ζωής, έναντι περιβάλλοντος.
- κατά βάση περιθωριοποίηση εγκληματικών συμπεριφορών- απρόθυμη, με φειδώ και υπό προσχήματα χρήση τους.

(B) ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-III

«Οικονομική ανάπτυξη» & «Προστασία του περιβάλλοντος»

- Μη ανθρωποκεντρικές
- θεωρητικά επιτρέπουν την αποδοχή ανθρώπινης ζημιάς, υπέρ των στόχων τους
- Ομοιότητα με αρκετές θρησκείες-λόγος για το αντιθρησκευτικό μένος κατά τον 20^ό αιώνα.
- Ένα ποικίλο, πλανητικό και φανατικά προωθούμενο ιδεολογικό πλαίσιο που για πρώτη φορά μετά τον Μεσαίωνα υποβιβάζει αξιακά την ανθρωπότητα

(B) ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-IV

Σκοποί του δικαιούχου/χρήστη του επιστημονικού προϊόντος

- Εργοδότης ή χορηγός
- Απροθυμία ή αδυναμία του επιστήμονα να χαρακτηρίσει αρνητικά τον δικαιούχο
- Εταιρείες, κράτη οι συνηθέστεροι ανήθικοι χρήστες.

(B) ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-V

Σκοποί τρίτου χρήστη

- Η διάχυση της γνώσης επιτρέπει απρόοπτες σκοτεινές χρήσεις από αναπάντεχους χρήστες
- Αδύνατη η βολιδοσκόπηση
- Προστασία με στεγανά= άρση της επιστήμης, επάνοδος του αποκρυφισμού και του μυστικισμού.
- Περιορισμοί στις γνωστικές περιοχές= επάνοδος αμαρτίας & ταμπού

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΔΙΤΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ-Ι

- Πολλά ευρήματα, αν όχι όλα, μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για αγαθούς όσο και για ελάχιστα αγαθούς σκοπούς.
- Επιστημονικές περιοχές, γνώσεις και επιτεύγματα όπου αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές (πχ πυρηνική ενέργεια) με κάπως αυθαίρετα κριτήρια λέγονται «**διττής χρήσης**».

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΔΙΤΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ-II

- Η δεοντολογία απαγορεύει σε επιστήμονες να εργάζονται σε περιοχές διττής χρήσης για λογαριασμό δικαιούχων που οι δεοντολογικοί φορείς δεν εγκρίνουν για να μην καταστούν «ανεξέλεγκτα επιζήμιοι για όλους».
- Ποιος ορίζει τους 'όλους» (διεθνή κοινότητα) και το «επιζήμιο»?

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΔΙΤΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ-III

- Εργασία στο πολεμικό αμερικανικό πυρηνικό πρόγραμμα, δεοντολογικό
- Εργασία στο ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα, μη-δεοντολογικό επειδή ΙΣΩΣ γίνει πολεμικό
- Εργασία στο πολεμικό πακιστανικό πυρηνικό πρόγραμμα, μη δεοντολογικό αλλά αποδεκτό
- Εργασία στο πολεμικό γαλλικό, αγγλικό, ισραηλινό πυρηνικό πρόγραμμα, δεοντολογικό.
- Εργασία στο πολεμικό ρωσικό πυρηνικό πρόγραμμα, δεοντολογικό μέχρι τα γεγονότα της Ουκρανίας.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΔΙΤΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ-V

- Κερδοσκοπικές χρήσεις εταιρικών προϊόντων που δίνουν αθέμιτο πλεονέκτημα και δημιουργούν προβλήματα σε πληθυσμούς γίνονται καθημέρα γνωστές. Οι επιστήμονες που τα ανακαλύπτουν, γιατί θεωρείται ότι δεοντολογικώς είναι καλυμμένοι?
- Εταιρείες ισχυρότερες από κράτη γιατί προστατεύονται από το βιομηχανικό απόρρητο, με αποτέλεσμα κρατικοί φορείς να μη γνωρίζουν αν ασχολούνται με επικίνδυνες και κακόβουλες έρευνες για τις οποίες έχουν τους πόρους?